СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 257. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, вівторок, 4-го листопада 1947. No. 257. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, November 4, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПЕРША ПРОБА ЛІТАЮЧОГО СУДНА ВИПАЛА УДАЧНО

Лонґ Біч, в Каліфорнії, 2 листопада. — На другий день після того, як спущено на воду з корабельних верстатів літаюче судно, ваги 200 тон, зроблено з ним трикратну пробу полету. Двічі судно летіло по поверхні води, а за третім разом воно піднеслося до висоти 70 стіп і перелетіло простір одної милі. Є це продукт звісного винахідника й будівничого літаків Гаверда Гюза, якого звязок з урядом і урядові підмоги над будову саме цього судна були предметом доходжень в конґресовій комісії воєнних дослідів. Полет судна був несподіваний і незаповіджений. Гюз обіцює віддати судно д оприлюдного вжитку найближчої весни. Воно має в довжині 219 стіп, до нього причеплені крила, що розпростераються на 320 стіп; має 8 моторів і може везти 500 осіб. Коли це літак, то це найбільший літак, який досі побудовано в світі.

Боєвий пружиновий літак швидкости 600 миль.

Вашингтон. — Команда повітряних сил Злучених Держав оприлюднює, що вже викінчила пробні полети з новим пружиновим літаком P-84, готовим до воєнних операцій. Він летить зі скорістю 600 миль на годину. Цей тип літака називають „громовиком". Досі вироблено біля 550 таких моделів. Він знадоблений гарматами, які стріляють під час автоматичного полету.

МАРШАЛ ОБРАХОВУЄ НА 15,000,000 ЖЕРТВИ МИНУЛОЇ ВІЙНИ.

Шікаґо. — Держави, які брали участь в останній війні втратили 15,000,000 людей в убитих і запропащених, як це вказує звіт секретаря стейту Джорджа С. Маршала. Звіт його був написаний для історії останньої війни, виданої підприємством Британської Енциклопедії. Тому, що ген. Маршал був начальником генерального штабу під час війни, він мав спромоґу слідити за її жертвами всіх 57 держав, як аліянтських так, і цих, що творили Вісь. Маршал признає, що ніхдо не буде в спромозі обрахувати воєнні кошти, а теж незвичайно важко буде довідатися про втрати цивільного населення.

Пропорціонально найбільше втратила Росія, бо одного чоловіка на 22, потім іде Німеччина, що втратила 1 чоловіка на 25 людей. Америка втратила 1 на 500, Англія 1 на 150, Китай 1 на 46 людей свого населення з року 1940.

НЕМА АПЕЛЯЦІЇ ДЛЯ ВІДПРАВЛЕНИХ УРЯДОВЦІВ.

Вашингтон.—Сім урядовців, відправлених у червні з „причини безпеки", з департаменту стейту, не мають права ніякого відклику. Над справою відклику або переслухання перед якоюсь комісією перевели нараду секретар стейту Маршал і підсекретар Ловет і прийшли до висновку, що цього не можна робити. Вони повідомили про це адвокатську фірму, яка піднялася оборони відправлених осіб. Департамент стейту стверджує, що з огляду на прилюдну безпеку не може навіть подати причин, чому згадані особи були відправлені.

ГОЛОВА ЮНІЇ ПРИЗНАВСЯ ДО КОМУНІЗМУ.

Ню Йорк. — Майкел Дж. Обермайер, предсідник 6 відділу юнії готелевих і клюбових службовиків, признався, що він належав до Комуністичної партії від 1930 до 1939 р. Він є уродженцем Німеччини, не старався стати громадянином Злучених Держав і тому іміґраційний уряд хоче його депортувати.. На переслуханні в суботу адвокат юнії не пробував робити таких авантур, як робив адвокат транспортової юнії під час переслухання Джозефа Санта. Тоді стверджено, що Комуністична партія веде агітацію за насильне скинення американського уряду, отже ці докази стали підставою, чому комуністів вважається за прислужників Кремля й чому їх треба депортувати з Америки.

ЗА ПРИЗНАННЯМ ПРАВА ГОЛОСУВАННЯ МЕШКАНЦЯМ ВАШИНГТОНУ.

Вашингтон. — У конґресовій комісії перейшла ухвала, щоб містові Вашингтонові признати право вибирати свою міську адміністрацію, а мешканцям признати право голосування, як це мають всі інші громадяни Америки. Комісія студіювала цю справу повних десять місяців і прийшла до висновку, що дальша адміністрація Вашингтону збоку конґресу не є доцільна і тому треба буде змінити відповідні місця в статуті міста.

ОКРЕМИЙ КОМАНДАНТ ОБОРОНИ КАРІБСЬКОГО МОРЯ.

Вашингтон. — Лютенант-генерал Вилис Д. Крітенбергер назначений командантом оборони Карібського моря, як це оприлюднив генеральний штаб оборони. Є це нове становище, передбачене при реорганізації департаментів війни й маринарки. До нього буде належати оборона Панамського Каналу.

Начеркнено основи пляну для допомоги Европі

Вашингтон, 2. листопада. — Департамент стейту пережив в минулому тижні такий тягар праці, що його називає підсекретар стейту Роберт А. Ловет „пекольним тижнем". Одначе з цього тижня вже виявилися перші зариси Пляну Маршала для його практичного здійснення. Урядово називають цей елаборат Програмою Европейської Відбудови. Програма буде передана ще цього тижня до Буджетового Бюра. Начерк містить такі точки: 1. Адміністрація зажадає від конґресу співпраці з 16 державами, репрезентованими на конференції в Парижі, одначе не буде домагатися понад 22 більйони видатків, обчислених на згаданій конференції. 2. Зате адміністрація домагатиметься допомоги впродовж 4 років і признання фондів на перший рік. Видатки першого року будуть виносити 6—7 більйонів, а окремо ще треба буде 3 більйони на европейський фонд стабілізації. 3. Для переведення цеї програми адміністрація не буде домагатися контролі цін на продукти в Америці, зате подасть населенні деякі доручення, щоб утримати ціни на одній висоті.

АМЕРИКАНСЬКІ КОМУНІСТИ НЕ ВАЖУТЬСЯ ПРИСТУПИТИ ДО КОМІНТЕРНУ.

Ню Йорк. — Після цiломісячних нарад, інформацій і переговорів Американська Комуністична партія рішила не вязати себе з новим Комуністичним Інтернаціоналом, що тепер має Інформаційне Бюро в Білгороді. Про це подав до преси оповістку предсідник партії Вилйем З. Фостер і секретар Евген Денис. В оповістці отверто сказано, що під теперішній час політичне положення в Америці таке, що не дозволяє на співпрацю з Комінформом, бо така співпраця може накликати нові репресії на комуністів в Америці. Ця оповістка є свого роду відповідю на запрошення французького комуніста Дікльо, щоб комуністичні організації цілого світу приступили до Комінформу.

ЖЕРТВИ ЗЕМЛЕТРУСУ В ПЕРУ.

Ліма, Републіка Перу, в Північній Америці, 2. листопада. — Внаслідок землетрусу в Андах згинуло біля 50 осіб. Уряд пробує постачати харчі з літаків у навіщені нещастям гористі околиці. Найважче навіщеною є околиця Сатіпо, 165 миль від Ліми.

СОВЕТСЬКІ УРЯДОВЦІ ВИЇЗДЯТЬ З БРАЗИЛІЇ.

Ріо де Жанейро. — З огляду, що Москва зголилася на видання дозволу на виїзд бразилійського амбасадора домів, бразилійський уряд поробив зарядження, щоб урядовці советської амбасади виїхали з Бразилії. Частина вже виїхала, а решта виїде в найближчих днях.

В Організації Обєднаних Держав

ПОВІЛЬНІСТЬ В НАРАДАХ ПРЕДМЕТОМ ОКРЕМИХ НАРАД.

Лейк Соксес, Н. Й., 3. листопада. — Сесія Генеральної Асамблеї Обєднаних Держав триває вже сім тижнів, але за цей час вирішено тільки одну з важливіших проблем, іменно балканську справу, хоча на порядку є ще десяток всіляких інших. Сьогоднішня пленарна сесія Асамблеї мала б між іншим, розглянути теж можливості приспішення нарад, щоб могти дійти до будьякого результату бодай в найосновніших справах. До дальших справ, що будуть сьогодні на порядку нарад Асамблеї, або її комітетів, належать м. і. справа Кореї, поділу Палестини, „Малої Асамблеї", буджету та інші. Деяку сензацію викликало становище Америки в справі Палестини, головно пропозиція змінити плановані кордони між жидівською і арабською державами в користь арабів. Сьогодні Советський Союз мав би зайняти становище до американської пропозиції щодо практичного переведення поділу Палестини з днем 1-го липня чергового року. Американське становище в справі Палестини оцінюється як намагання задовольнити частинно арабів і жидів, залишаючи в основному Британії головний голос в цій справі.

ЮГОСЛАВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ВИКИНУЛИ ДВОХ АМЕРИКАНСЬКИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ.

Білгород, 2. листопада. — Вчора югославське міністерство внутрішніх справ наказало двом американським кореспондентам, Артурові М. Бренделеві з Ню Йорк Таймсу та його жінці, Мері Лестер, з Юнайтед Пресс, залишити країну, мотивуючи це обвинуваченням, мовляв вони писали „обидні та неправдиві статті про Югославію". Домагання до Мері Лестер опісля відкликано як „помилкове", а Артурові Бренделеві продовжено час виїзду з домаганих початково 24 годин на стільки, щоб мав час впорядкувати та поліквідувати там свої справи. Американський амбасадор в Білгороді зложив гострий урядовий протест проти цього зарядження югославських властей, вважаючи його безпідставним.

ПАПА ВЗИВАЄ АМЕРИКУ ДОПУСТИТИ СКИТАЛЬНИКІВ.

Рим, 1. листопада. — Папа Пій прийняв сьогодні на авдієнції групу американських сенаторів, членів Комітету Іміґрації і Натуралізації та взивав їх піддержати намагання змінити американські іміґраційні закони в тому напрямі, щоб допустити до Злучених Держав більшу кількість европейських скитальників. В розмові з іншими групами американських сенаторів Папа підкреслював спасенний вплив американської допомогової акції в світі та історичне значення Пляну Маршала, для вирішення якого скликано надзвичайну сесію конґресу.

ВІДКИНУЛИ СОВЕТСЬКУ РЕЗОЛЮЦІЮ В СПРАВІ „КВІЗЛІНҐІВ".

Лейк Соксес, Н. Й., 1. листопада. — Генеральна Асамблея О.Д. відкинула сьогодні більшістю 40 голосів проти 7 піддержувану Советами югославську резолюцію щодо видачі „воєнних злочинців" та „квізлінґів". Перед голосуванням відбулися гострі дебати над цею справою, при чому советські представники знову пінилися з люті та обкидували всілякими безпідставними обвинуваченнями головно Америку і Британію.

В БОРОТЬБІ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ БРЕХНІ.

Берлін, 2. листопада. — В колах американського військового управління в Німеччині широко обговорюється заповіджену перед кількома днями ген. Л. Д. Клеєм пропагандивну кампанію проти большевицького тоталітаризму та в обороні демократичного ладу перед большевицькими брехнями. Підготовляється в цьому напрямку широку програму, яка охоплюватиме всі засоби пропаганди, головно пресу, радіо, театр і кіно і т. д. Вважають, що першим і головним завданням цеї пропагандивної кампанії буде намагання виказати всю злочинність тоталітарної советської системи та її загрозу для свободи людини і народів, як теж фактами доказувати перевагу і благодійність демократичної системи.

ПІСЛЯ ВІДВІДИН ІТАЛІЙСЬКОГО МІНІСТРА В ЛОНДОНІ.

Лондон, 2. листопада. — Італійський міністер закордонних справ, граф Карльо Сфорца, закінчив свої відвідини в Лондоні і вчера відлетів до Риму. Він перевів цілий ряд важливих політичних розмов з британським урядом і сподіються відповідних наслідків цих розмов в дальших британсько-італійських стосунках. В поінформованих колах стверджують, що найбільшою перешкодою в наладнанні тісних взаємин між Італією та західними країнами, головно як іде про уступки західних демократій в користь Італії, є побоювання, що на випадок приходу до влади в Італії комуністів, чи лівих соціялістів, ці всі уступки і полекші могли б бути використані проти самих таки західних союзників. Тому першою передумовою ставляється впорядкування та стабілізацію внутрішньо-політичного положення в Італії. Міністер Сфорца, покидаючи Лондон, висловився дуже оптимістично про можливості дальшого затіснення приязні і союзу між Італією та Британією.

ПЕРЕМОГА БРИТАНСЬКИХ КОНСЕРВАТИСТІВ У МІСЬКИХ ВИБОРАХ

Домагаються резиґнації лейбуристського уряду.

Лондон, 2 листопада. — Минулої суботи в Англії відбулися міські вибори, в яких опозиційна консервативна партія, очолювана Винстоном Чорчелем, віднесла велику перемогу. Кінцевого результату виборів ще не проголошено, але з частинних і тимчасових обчислень виходить, що тоді, як консервативсти здобули 636 місць у міських радах і втратили 18, то урядова лейбуристська партія здобула 43 місця й втратила 687 в порівнанні з попереднім станом. У висліді цеї перемоги консервативні провідники сьогодні скріпили недавне домагання Чорчила, щоби соціялістичний уряд премієра Атлі зрезиґнував. Чорчил заявив, що вислід виборів до міських рад відбирає лейбуристському урядові одержаний в загальних виборах в 1945 році мандат народу і тому уряд повинен негайно розписати нові вибори. Подібні домагання видвигають інші керівники консервативної партії. Лейбуристи зі свого боку зменшують значення перемоги консервативстів та не виявляють жодних познак ані резиґнувати з уряду, ані проголошувати нові загальні вибори. Проте, вислід міських виборів в Англії не залишиться без дальших наслідків на внутрішню політику Британії і він є теж доказом, що маса неселення не цілком погоджується з соціялістичною політикою лейбуристів.

ПЕРЕД ВАЖЛИВИМИ ЗМІНАМИ У ФРАНЦІЇ.

Толез поїхав до Москви по інструкції.

Париж, 2 листопада. — Внутрішньо-політичне положення Франції, після недавної перемоги прихильників де Ґоля у міських виборах, продовжує бути до тої міри напружене, що спостерігачі щораз більше допускають можливість перевороту. Провідник французької комуністичної партії, М. Торез, виїхав минулої пятниці до Москви, щоб взяти участь в обходах 30 річниці жовтневої революції, але вважається, що цю нагоду він використав тільки на те, щоб особисто одержати з Кремля дальші інструкції щодо комуністичної політики у Франції.

ІТАЛІЯ В БОРОТЬБІ ПРОТИ КОМУНІЗМУ.

Створено новий „італійський протикомуністичний фронт".

Рим, 2 листопада. — Сьогодні в Римі оформлено новий протикомуністичний рух, що називається „Італійський Протикомуністичний Фронт" і завданням якого є координувати та керувати роботою всіх партій, що виступають проти комунізму та інших тоталітарних рухів. Гаслом нового протикомуністичного руху є: „Бог, батьківщина, родина, свобода і честь" Він докищо не має політичного характеру, але вважають, що він швидко перетвориться в могутню політичну групу, яка може відіграти рішальну ролю в дальшому розвитку політичних подій в цій країні. Керівником нового руху, що почав оформлюватися на Сицилії після комуністичної перемоги в місцевих виборах в квітні, є Джіоаччіно Чіполя, що народився в Ню Йорку та має тепер 33 роки.

ІТАЛІЙСЬКІ ЛІВІ СОЦІЯЛІСТИ НА КОМУНІСТИЧНІЙ ПРИПОНІ.

Рим, 2 листопада. — Рівночасно з повідомленням про створення нового протикомуністичного руху в Італії, наспіло теж повідомлення, що ліве крило італійських соціялістів рішило ще більше затіснити свою співпрацю з комуністами. Це виявиться теж в спільному святкуванні роковин російської жовтневої революції.

БОРОТЬБА ПРОТИ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В ПОЛЬЩІ.

Варшава, 2 листопада. — Вслід за недавною заявою польського уряду, що він „не дозволить надуживати церкви для політичних цілей", тут вже почалася практична боротьба проти Католицької Церкви. Під прикриттям „свободи релігії" сьогодні тут видано закон на підставі якого секті Маріявітів, „Старих Католиків" та іншим надається такі самі права, якими користуються всі інші існуючі в Польщі релігійні групи. Секта Маріявітів відома в Польщі за її неморальність. Католицькій Церкві вже відібрано багато не тільки з її майна, але теж зі старих впливів, головно щодо виховання.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ „СУД" В РУМУНІЇ.

Букарешт, 2листопада. Тут продовжується судова розправа проти д-ра Юлію Маню та 18 інших керівників опозиційної Аграрної партії, обвинувачених за „зраду, змову проти уряду та шпиґунство". Сьогодні мали зізнавати свідки оборони, але виявилися, що на покликаних 134 свідки зявились в суді тільки 29; всіх інших заарештовано.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинока число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НА СТОРОЖІ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ

Спеціяльний комітет громадянських прав предложив президентові Труманові звіт зі своєї однорічної праці, стверджуючи, що є потреба підтримати людську гідність, забезпечити права громадян та відокремити льояльних громадян від підривних. До тих останніх враховується комуністів та „доморослих фашістів".

Про цю справу висказався президент так:

„Ще ніколи не була така велика потреба мати Американську Хартію Людської Свободи, як у цьому історичному моменті".

З цею заявою президента Трумана кожний погодиться, як і з тим, що нині Америка повинна бути прикладом, як треба розуміти людську свободу й гідність та як їх здійсняти, а не тільки мати на папері.

Звіт комітету доказує фактами, що „американські ідеали ще далі ждуть на повне здійснення". Він особливо підкресляє лінчі нігрів, які завдають Америці так багато встиду та є постійним матеріялом для советської проти-американської пропаганди. Далі говориться у звіті про дискримінацію, якої зазнають жиди та інші американці мексиканського, еспанського, індійського, японського та іншого походження, що є теж загально відомим.

Комітет, як стверджує її предсідник, Чарлз Е. Вилсон, зосередоточив усю свою увагу на американські недомагання, або, як він висказується, на „лиху сторону американського рекорду". Одначе звіт цілком слушно завважує, що ніякий сумлінний історик американського життя чи історії світу не може поминути цього, як Злучені Держави постійно збільшають людські свободи і права та як намагаються таки здійсняти ідеали свободи та рівности. Щоб не ділось в Америці, каже Чарлз Вилсон, яких невдач не зазнавали б оці ідеали в практиці, то проте не було тут такого часу, коли б американський нарід сумнівався щодо їх ваги. Америка, каже звіт комітету, визнає тільки одну „аристократію"; таку, яка відповідає вільному способові життя, а нею є „аристократія талану й осягу".

Дуже важне це, що комітет запропонував президентові Труманові встановити постійну Федеральну Комісію Громадянських Прав. Завданням цеї комісії було б стояти на сторожі громадянських прав та змагати до цілковитої ліквідації расових чи релігійних дискримінацій і упереджень зглядом різних етнічних груп.

Немає сумніву, що така Комісія потрібна, є теж надія, що вона буде встановлена, а як так станеться, то вона цілком певно принесе багато добра. Уже дуже багато зробив комітет своїм звітом, бо зібрав у ньому факти, які звернули на себе загальну увагу. Світ бачить, що Америка не закриває своїх недомагань. Вона їх виявляє з постановою, щоб з ними боротись і так іти вперед у здійснюванню своїх ідеалів. Америка свідома, що їй ще далеко до цього, щоби було в цій країні усе в ідеальному порядку. Зате вона до такого ладу постійно змагає — без терору, поліції й каторг.

Партійна політика чи співпраця?

Промова сенатора Роберта А. Тефта, виголошена в Бостоні, має всі признаки програми Республиканської партії у відношенні до Пляну Маршала. Вона вказує теж на зрозуміння великої справи серед провідних умів цеї партії.

Коли 23 жовтня президент Труман проголосив скликання конгресу на день 1 листопада, він виразно зазначив, що цей крок має двояку ціль, а це: допомогу голодуючій Західній Европі і спинення безупинної підвишки цін на продукти в Америці. Негайно після появи прокламації президента далися чути голоси, що президент, провідник Демократичної партії, заскочив тим провідників Республиканської партії і цим постелив собі дорогу до кандидатури на поновну номінацію та на можливий вибір на становище президента Злучених Держав при наступних виборах у 1948 році.

Можливе, що коли б так не йшла підготова до президентських виборів, то мало хто звертав би увагу на цей поступок голови держави. Одначе йдуть вибори, тому конкуренційна партія пробує й собі підготовити дорогу до перемоги й тому кожен крок президента підлягає не лише загальній оцінці, але теж і партійній критиці. Американська прилюдна опінія давно з такою тактикою погодилася і це серед населення вважається за природний прояв. Очевидно, що ніхто не відмовляє патріотизму одній чи другій партії, а партійну тактику вважається природною частиною змагань партії. Наслідок цього такий, що загал населення на ділі не журиться партійним поділом, бо переконаний, що обі партії на рівні будуть боронити інтересів держави. Він тільки слідкує за тим, хто подає ліпші пляни для втримання престіжу нації і для налагодження домашніх відносин.

Ще під час дискусії в конгресі над ухваленням буджету на біжучий скарбовий рік республиканці видвигнули заклик зниження податків, не зважаючи на це, що вже тоді показалися на світовім горизонті знаки, які вказували на напруження між Советами й рештою світу. Вже тоді було зрозуміле, що федеральний скарб мусить мати якусь резерву з податкового гроша, щоб держава могла кожної хвилини, бути готова на всяку евентуальність. Хоч республиканці вже тоді мали більшість в конгресі й хоч так є, що кожний хотів би платити якнайменший податок, то проте перейшла в конгресі програма, предявлена президентом в імені уряду і Республиканській партії не вдався плян зниження податків.

Подібна ситуація заіснувала тепер. Закордонне положення таке, що Америка мусить безпосередньо вмішатися в европейські справи і дати двом державам, тобто Італії й Франції безпосередню допомогу в грошах, а всім іншим постачати постійну допомогу на відбудову господарства на підставі звісного Пляну Маршала. Ця політика Америки стала аксіомом для обох політичних партій, отже для Демократичної й Республиканської, від чого жадна партія не може тепер відпекатися. Тому є між обома партіями спір лише за те, як перевести цю допомогу як найменшим коштом і як найдоцільнішими засобами.

Програма Демократичної партії утотожнюється з програмою президента й Пляном Маршала. Отже провідники Демократичної партії не підносять проти неї спротиву. Зате провідники Республиканської партії зголошують свої способи, які разом можуть дати підставу до створення окремого пляну Республиканської партії заки ще буде скликаний конгрес на надзвичайну сесію. Конгресмени республиканці мають зїхатися на наради ще перед першим засіданням конгресу, а на 14 листопада сенатор Тефт заповів скликання Спільного Конгресового Економічного Комітету, щоб на обох нарадах обговорити республиканські предявлення.

До таких предявлень, які можливо ввійдуть у республиканський плян у протиставленні до Пляну Маршала, треба зарахувати точки, виявлені в промові сен. Тефта в Бостоні 28 жовтня. Тефт знову хоче звернути увагу населення на ощадність у видатках. Тому він знову пригадує на потребу обниження видатків на утримання уряду, дальше на зниження податків і на зредукування експорту американських продуктів. Він того погляду, що як забагато товару йде закордон, тоді в нутрі країни лишається замало предметів для щоденного вжитку, а як обмаль товару, то товар, очевидно, мусить бути дорожчий. Сенатор згадує теж і про потребу контролі збоку уряду над закупнами закордонних держав.

Згадані точки мабуть не викличуть великих спорів між обома партіями. Одначе Тефт додав до своєї програми ще одну точку, яка може дати притоку до справді важного спору. Це є справа підвишки платні робітникам, яка впливає на підвишку цін продуктів.

Провідники Демократичної партії, головно високі державні урядовці, твердять, що підвишка робітничої платні не багато причиняється до підвишки цін, бо підприємці заробляють стільки, що можуть дати підвишку платні робітникам з своїх заробітків. Тефт твердить, що це не можливе й що ціни продуктів мусять іти вгору, як довго робітники дістають підвишку. Отже Тефт того погляду, що треба навіть знижувати робітничі заплати, бо вони вигорувані в порівнанні з життевими коштами і щойно тоді може прийти до знижки цін. Цей аргумент підтримує він цифрами, бо каже, що від 1939 р. заробітки підскочили на 110%, ціни продуктів на 100%, а загальні життеві кошти на 65%.

Оце аргументи республиканського провідника для знижки цін і для спинення інфляції. Щодо переведення Пляну Маршала для допомоги Европі, то він твердить, що на його здійснення треба в першім році лише 4½ до 5 більйонів, а президент обчисляє видатки першого року на 8 більйонів. Крім того Тефт не дуже бідкається над Францією і твердить, що французи мусять самі рішитися, чи вибрати комунізм, чи свободу, а щойно відповідно до цього постачати їм допомогу з Америки. Особливу увагу звертає Тефт на вивіз вугілля з Америки до Франції й Англії коштом $20 за тону. Каже, що в Франції і Англії є повно вугілля під землею, лише треба його викопати. Подібно мається справа і з нафтою, якої, каже Тефт, Америка потребує для своїх потреб, а Европа може дістати її з інших частин світу.

До дня скликання конгресу появляться ще інші пляни і буде ще повно часу їх передискутувати. Треба лише добре за всім цим слідкувати. Від публичної опінії буде багато залежати, яке буде рішення конгресу в цій справі.

Микола Чубатий.

Нові колоніяльні держави родяться в огні та крові

Одною із найбільших облуд, що нині окутують міжнародну політику советського бльоку народів під проводом Кремля, це постійне підкреслювання негайної потреби усамостійнити дотеперішні колоніяльні народи. Большевики звичайно у своїй пропаганді беруть найвищу ноту, хоч свідомі, що не одне, ними пропоноване, неможливе до негайного зреалізування. Большевики це знають, а проте у своїй демаґоґії ту, ніби свободолюбну політику Кремля, все підкреслюють та домагаються негайного її здійснювання.

Треба признати, що в цім напрямі вони й дещо осягнули, бо під натиском їх пропаганди, в якій пересічний громадянин демократичної держави є незорієнтований, витворюється для них прихильна публична опінія і цей чи другий уряд приспішує усамостійнення колоніяльних народів, чого напевно з таким приспішеним темпом не робив би.

Знаючи, що таки багато колоніяльних народів не доросло ще вповні правити собою, большевики сподіються, що на колоніяльних теренах повстане фермент та замішання, досконала обставина до ширення комуністичної пропаганди серед політично незрілих народів.

Облуда Кремля в справі його політики зглядом колоніяльних народів є тим більша, що большевики домагаються самостійности для усіх колоніяльних народів, навіть і для південно-африканських кафрів, що жиють ще в напівцивілізованому стані. Натомість самі не дають самостійности ані навіть дійсної самоуправи народам, цивілізацією куди старшим від москалів. Зарахувати тут треба в першу чергу Україну, Грузію та Узбекію, яких культури не тільки старші від російської культури, але на ділі вищі.

Москва немов не видить поневолення тих народів, натомість вишукує нових та все нових кандидатів на самостійні нації, дарма, що кожний видить, що вони жити самостійно не можуть, бо до самостійного життя не доросли.

В засаді немає мабуть багато таких українців, що зі щирої душі не сприяли б справі визволення кожного народу та кожного племени на земнім ґльобі. Це вже такий прастарий душевний підхід українського народу, що українець противний всякому поневоленню на світі.

Немає мабуть теж поміж американцями багато таких людей, що не сприяли б щиро визволенню колоніяльних народів, бо такі є ідеологічні засади американізму, починаючи від американської Деклярації Незалежности, яка від першого речення проголошує засаду, що кожна людина родиться вільною, аж до нині.

Одначе американці й українці, як і всі народи поневолені Росією, мають обовязок розкривати ту советську облуду, яка має дві міри міжнародної етики: одну відносно поневолених Советами народів, а другу відносно народів колоніяльних.

Поміж колоніяльними народами не всюди є той самий ступень цивілізації. Є між ними народи старої цивілізації, куди старшої від всіх европейських цивілізацій, як от Індія. Є народи, що доперва доходять до такого рівення, що впедовзі будуть могли самі собою правити, але є народи, які ще довго прийдеться цивілізувати, щоб вони могли сами собою правити без небезпеки, що другого дня по переданню влади в їх руки зачнеться війна всіх проти всіх та така різанина, що на цім можуть скористати тільки большевики, накладаючи ярмо комуністичної диктатури на ці недавно колоніяльні народи.

Большевики вже мають навіть кандидатів на такі советські республики, а ними є Індонезія, себто дотеперішні голяндські Індії, та Індокитай, дотеперішня французька колонія східної Азії. Про них як про республики для себе призні вже тепер згадує відновлений Комінтерн, витворюючи положення некорисне для дотеперішних зверхників тих народів та для самих колоніяльних народів.

Навіть народження самостійности найбільше цивілізованої Індії відбувається тепер серед нечуваного кровопролиття, переселення мільйонів населення та знищення більйонів добра надбаного покоління́ми.

На території дотеперішної британської кольонії цісарства Індії повстало дві держави, поділені не на підложі національнім, але на підложі релігійнім — гіндуська Індія та магомеданський Пакістан. Розділити ці дві держави то не аби яка трудна справа, бо хоч населення в Індії в переважаючій більшости гіндуське а в Пакістані музулманське, то на території одної та другої держави полишилися такі величанські меншини, що для успокоення розбурханого релігійного фанатизму треба хиба мільйони населення перекидати через штучно поведені кордони тих двох держав.

Сфанатизовані музулмани та гіндуси занадто нервові, щоб ждати на спокійне переселення. Вони огнем та мечем винищують противника, який втікає з рідної оселі куди несуть очі, або в сторону держави своєї релігії.

Европейська проблема збігців, що обіймає біля мільйона осіб стає прямо нічим в порівнанню з переселеннями в Індії, що мають огорнути до 10 мільйонів. Коли візьмемо під увагу ще й існування в Індії незалежних князівств, правлених дотепер здебільша самодержавним способом, де часто населення є в більшости музулманське а володар гіндус, чи навпаки, то зрозуміємо розміри хаосу, що витворюється на терені найкультурнішої нації Індії.

Що може повстати на території країн цивілізаційно нищих, а що могло б повстати на території примітивних народів, що живуть ще в племенім ладі та навіть не мають почування національної єдности.

Безперечно, що людство йде наперед до повного визволення всіх народів та всіх рас, одначе на цім шляху правдивого поступу людства не може існувати подвійна політична аритметика — інша для колоніяльних народів, а інша для націй Европи та Азії, поневолених Москвою.

Вже крайня пора, щоб на терені міжнароднім розкрити советську облуду, бо Совети, запроваджуючи самі невільничу працю, кричать про права робітника навіть в таких країнах як Америка, та стають в обороні самостійности напів цивілізованих народів, гноблячи рівночасно старі нації Европи та передної Азії, носіїв культури від соток, а то й тисяч літ.

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ

ВАЛЬДШНЕПИ

(Роман)

7)

Тьотя Клава давно вже схарактеризувала собі Вовчика, як трохи мамулувату людину, і тому, не довго думаючи, взяла його під руку. Вона сказала, що рекомендувати Карамазова не треба, бо вони мають задоволення вже багато вечорів шпацирувати з ним... і потім, вона дуже зрадіє, коли Вовчик буде для неї таким цікавим співбесідником, яким став для її племінниці Дмитрій. За кілька хвилин процесія (так сказала Аґлая) йшла в такому порядку: попереду тьотя Клава з Вовчиком, позаду Аґлая з Дмитрієм. Дистанція між першою і другою парою була приблизно на півтора кроки. Тьотя Клава закинула на шию Вовчика свою голубу парасольку й розпитувала, хто він, що він, як він. Словом, вимагала, щоб лінґвіст у деталях розповів їй про своє минуле, сучасне й майбутнє. Аґлая цього не потребувала від свого кавалера: такі розмови були з ним два тижні тому. Вона відколола з своїх грудей останню троянду й держала її на обличчі Дмитрія. Вона питала його, як пахне троянда, чи подобається йому цей запах, чи не краще пахне резеда. Коли вони перерізали провінціональний ринок і ввійшли в коло піднавісних огників, Аґлая запевняла Дмитрія, що тут їй пахне Фльобером і навіть старофранцузьким життя... Карамазов, звичайно, знає поета Вілона?... І потім він не може не любити гоголівської фантастики. Аґлая певна, що можна геніяльно стилізувати нашу сучасність.

Дмитрій говорив щось невпопад. Тоді Аґлая поклала на його рот свою запашну долоню і сказала:

— Який ти чудак, Дімі! Справжній провінціял!

— Ти вже з Дмитрієм на „ти"? — повертаючись, кинула тьотя Клава. — З тебе, Аґо, вийшов би прекрасний кавалерист.

Тьотя Клава так дзвінко зареготала, що провінціяльна парочка (здається колишній „столоначальник" і пристаркувата дочка місцевого кавалера червоного прапору), що йшла назустріч, поспішно одлетіла вбік і дала дорогу веселій компанії.

Тоді почав реготати й товариш Вовчик. Він так безумно розреготався, що мусів кинути руку дами, сісти на землю й зупинити компанію. Коли ж його стали допитувати, в чому справа, він тільки й міг вимовити: „провінціял".

— Ну... добре! Ну... провінціял!... але де ж тут сіль?

Тоді, нарешті, товариш Вовчик сказав, що для Карамазова це — найобразливіше слово, і що він і уявити не може, яке обурення викликало воно в грудях його ущіпливого друга.

— І зовсім нічого нема тут смішного! — різко шпурнула Аґлая і взяла Дмитрія під руку.

Тьотя Клава теж найшла, що смішного тут дуже мало й найшла навіть потрібним (очевидно, на правах тьоті) прочитати лінґлістові невеличку нотацію. Вовчика, як і треба було сподіватись, страшенно збентежив такий несподіваний фінал, і він хотів навіть прохати пробачення за свою некоректність. Тоді тьотя Клава поправила йому краватку фамільярним жестом, міцно притиснулась до нього і зробила дистанцію на три кроки.

— Ти, Дімі, може й справді образився на мене? — спитала Аґлая.

— Нічого подібного! — всміхнувся Карамазов. — Я тільки не зрозумів... тебе.

Він з якимсь надзвичайним задоволенням сказав „тебе": ця химерна дівчина, що так скоро перейшла з ним на „ти" і якось враз заволоділа ним (коли правду говорити, він, не жартуючи, а з глибоким хвилюванням сказав допіру Вовчикові, що хоче зійтися з Аґлаєю) — зовнішністю своєю вже остаточно покорила його. Надто вже розумні й пристрасні були мигдалеві очі, й надто вже привабливо коливались ці молоді груди, щоб він міг прийняти її, як звичайну жінку. Сьогодні навіть повстало в нім якесь неясне передчуття й солодкий біль, і сьогодні він хотів би ходити з нею цілу ніч.

— Чого ти не зрозумів? — спитала Аґлая. — Чому я тебе назвала провінціялом?

— Так!

— Цеж, милий, ясно. Я ще тоді, на пароплаві (памятаєш нашу суперечку?), я вже тоді подумала, що ти провінціял. Це по всьому видно: й по руках і поводженню з передовою жінкою... як от зі мною... Чому ти так чудно вимовив „тебе"? Чи може ти хотів сказати „вас"? Вас іст дас? Ну? А потім ти й формально провінціял... Хіба ти живеш не в провінції?

— Я, як тобі відомо, живу в столичному граді! — усміхнувся Карамазов.

— Де це? — зареготала Аґлая: — Чи не в тому, що на Лопані?

Ця дівчина (очевидно з якогось Миргороду) так неохайно говорила про лопанський центр, що Вовчик, почувши цю розмову, зупинився і спитав:

— А дозвольте узнати, в яких ви краях мешкаєте? Чи не в Україні?

— Вас це серйозно цікавить? Коли так, то прошу; мій столичний град і моя країна — хай буде вам відомо — далеко відціля.

(Кінець буде).

Що писала "Свобода" тому 40 років?

31. жовтня 1907 р.

ПЛАТНЯ УЧИТЕЛІВ В ПРИЛЮДНИХ ШКОЛАХ.

У Вашингтоні оприлюднено шкільний звіт за 1905 р. Зо звіту виявляється, що в тому році ходило до прилюдних шкіл у всіх стейтах 18,180,000 дітей. Число вчителів виносить 460,000, між ними 350,000 учительок. Пересічна платня учителя виносила $55 місячно.

ДЖАН МИЧЕЛ УСТУПИВ З ГОЛОВСТВА В МАЙНЕРСЬКІЙ ЮНІЇ.

Предсідник майнерської юнії Джан Мичел уступає зо свого становища з огляду на своє здоровля. Це не дозволяє йому сповняти належно свої обовязки.

ДЯКОВЧИТЕЛІ ОРГАНІЗУЮТЬСЯ.

Щоб могли ми в наших справах взаємно порозумітися, прохаю кожного дяковчителя, щоб якнайскорше прислав свою адресу на мої руки. — Андрій Ґела, 1109 Вашингтон Ст., Брадок, Па.

ПРОЄКТ ПЕРЕМІНИ У. Н. СОЮЗУ НА ЗАПОРОЖЕ.

Д-р Володимир Сіменович з Шікаґа пропонує у довшій статті про Український Народний Союз, щоб перемінити його назву на Союз Запорозький. Запороже, чи там Січ, ділилася на курені, отже коли змінити братства на курені, то переміна готова. Назву Головного Предсідника перемінімо на Гетьмана, Містопредсідника на Кошового, замісць Секретаря був би Писар Запорозький, або Осаул. Так само радить позмінювати назви в братствах, тобто тепер уже куренях або кошах. Різні коші, пише д-р Сіменович, поназиваймо історичними іменами, як Хмельницького, Мазепи, Шевченка. Дальше, уладьмо Союз Запорозький на такий лад, як було уладжене Запороже. Предсідатель замісць молотка матиме булаву, перед ним будуть нести бунчук, як він буде йти на нараду; перед Писарем золоту (ніби) тацу, а на ній каламар, перо, а перед Касієром печатку і т. п. Стрій, розуміється, буде козацький, відповідно до чину, а при мундурі висіла б крива шаблюка. А тому, що товариства плекають спорт, то в наших куренях ішла б наука „фехтунку", тобто боїв на шаблі. З цим нема потреби ждати до нової конвенції, дораджує д-р Сіменович, а починати переміну негайно!

ІВАНА ФРАНКА КЛИЧУТЬ НА КАТЕДРУ ДО БОЛГАРІЇ.

Болгарське міністерство освіти звернулося до д-ра Івана Франка з пропозицією обняти катедру словянських літератур у Вищій Школі в Софії, подаючи йому дуже корисні умови. Д-р Франко віднісся до цієї справи прихильно, одначе рішення ще не запало.

НОВЕ ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО В АВСТРІЙСЬКІЙ УКРАЇНІ.

В Коломиї завязалося товариство „Покутська Видавнича Спілка", яка видаватиме „Народну Бібліотеку" на лад німецьких видань Рекляма та французької „Бібліотек Насіональ". До організаційного комітету належать: Михайло Коцюбинський в Києві, Богдан Лепкий в Кракові, д-р Осип Маковей в Чернівцях, д-р Іван Раковський в Коломиї і Лесь Гринюк в Чернівцях.

Автоматичні стрільна — фантастична зброя

„Правда є дивніша ніж фантазія" — заговорив заповідач новинок з одної нюйорської радіостації, заки повідомив про перелет автоматичного літака Скаймастер з Стівенвил, у Новій Фунляндії, до Брайс Нортон, коло Лондону в Англії, 22. вересня 1947. Пілот, Джеймс М. Ґілеспі, який їхав лише як свідок важливої події і не помагав у нічому при його керуванні, сказв після висадки на землю, що він не боявся за безпеченство при осіданні літака, бо він і його товариші з залоги вже від двох років робили вправи зо Скаймайстром. Це вказувало б, що літак, який летить без людського керування, лише при допомозі делікатних інструментів, наперед наставлених, не є новістю для винахідників та людей, які інтересуються новими винаходами. Новістю є лише далекий простір, через який оцей автоматичний робот перелетів. Скаймастер належить до того роду винаходів, що їх евентуально можуть ужити у так званій „війні за потисненням гузика", отже в наскрізь машиновій війні, де не треба буде людей до обслуги, а вистачить наставити відповідно інструменти для ведення машин в повітрі і потиснути гузик. Так сталося і з полетом Скаймастра, як це стверджує полк. Ґілеспі.

Скаймастер це лише один із різнородних автоматично ведених машин та стрілен. Перед двома тижнями команда воєнної флоти оприлюднила, що на Атлантійському океані відбувалися проби з висилкою славної пружинової ракети V-2, яку німці випускали на Лондон під кінець другої світової війни і якої модель попав у руки американців. Американські науковці дійшли до підстав цього винаходу і вже збудували свою ракету V-2. А кільки інших подібних і неподібних „повітряних птиць" будують тепер в Америці або в інших країнах світу, ніхто не знає. Та фахові науковці, які займаються такими винаходами, з самих натяків на нові винаходи та з необережно пущених у світ слів вміють догадуватися, про що йде справа. На основі інформацій з наукових кол написали браття Джозеф і Стюарт Алсопи популярну доволі обємисту розвідку про штучно ведені стрільна в виданні „Сатердей Івнинґ Повст" з 6. вересня і в цій розвідці вони відкрили рубець заслони, про такі стрільна. У переднім слові до цієї розвідки редакція журналу містить таку замітку:

„Ось тут є тверда дійсність. Стрінувшися віч-на-віч з національною загибілю, ми тепер ідемо на перегони з Росією, щоб виробити фантастичну зброю майбутности. Як мається тепер справа у нас? Які є небезпеки й болі голови, які лежать перед нами? Оце не є приємна лектура, одначе це мабуть найважливіше послання, яке наш журнал оприлюднює цього року".

Після такого вступу самі автори у своїм переднім слові до розвідки стверджують, що остання війна зірвала раз на все накривку наукової скриньки страхіть Пандори. Тепер настав світ, у якому люди мають у своїм посіданні кілька родів зброї для цілковитого знищення. Ними є: атомова бомба, радіоактивна хмара, жахливі відкриття в хемії й біології. „У теперішній стадії цих винаходів нам треба призадуматися над нашою (національною) силою і запитатися себе самих, чи ми приготовані на все, що нам може принести майбутність" — пояснюють автори. Розвідка, як кажуть Алсопи, є коротким звітом з американського досліджування й розвитку цих засобів, які є ядром американської національної сили.

З різнородних наукових загадок Алсопи пробують представити лише одну, а це „досліди над новим родом штучно ведених стрілен". Свою увагу зосереджують вони над повітряними стрільнами, які початково мали бути вжиті на те, щоб зробити нешкідливими літаки, а які з часом перемінилися на самостійну зброю. Вона може вилетіти вгору до 60,000 миль і звідти вдарити не так на літак, як на якесь точно означене місце. До таких стрілен належить стрільно V-1 німецького винаходу, а дальше німецьке V-2. Це стрільно було придумане для нападу на Лондон і тому воно може летіти на розмірно невелику віддаль, бо лише на 270 миль. Кошти цього винаходу виносили 300,000,000 німецьких марок, отже їх можна прирівнати з коштами, витраченими на винахід атомвої бомби. Тому, що німецькі стрільна є автоматичні і належать просто до „чудових", треба подбати, щоб їх можна висилати на далекі простори. Це така складна справа, що її зрозуміння може запоморочити голову. Йде про те, щоб вистрілити таке стрільно і при допомозі різнородних комбінацій післати до висоти аж понад стратосферу, і щоб звідтам воно летіло власною силою і ще її збільшувало, заки впале на точно призначене місце. Перед покінченням війни німці вже теоретично мали готове стрільно, яке мало налетіти на Ню Йорк. Але його не виробили.

Америка переводить тепер досліди над таким стрільном, одним чи багатьома, а підготовка для їх виробу йде на таку велетенську скалю, що ціла низка ляборатотрій і фабрик ними зайнята. Нема сумніву, що поодинокі фази підготівки зійдуться разом і тоді Америка буде мати як не кілька „повітряних птиць", то хоч одну, яку можна буде пускати на безмежні віддалі, знадобивши її атомовою силою, коли треба.

Та тут є іншого роду труднощі, які вимагають таких коштів, що з їх витратою можна звести населення Америки на біду. Йде про точне означення місця, на яке має впасти стрільно. При обстрілюванні Сицилії під час війни показалося, що стрільно вимірене на якесь місце дійсно прилетіло туди, однак Сицилія не лежить у місці, назначенім на мапі, бо мапи цілого світу зладжені на помилковім помірі з повітря й всі місця на землі не відповідають дійсності. Тому інструменти для ведення автоматичних стрілен треба придумати так, щоб вони зміняли напрям дороги відповідно до теперішніх мильно складених мап. Це вимагає таких видатків, що під ними вгинається нація. Росія мабуть для таких цілей зуживає ввесь свій господарський прибуток, а Америка на це ще не рішилася, кажуть Алсопи.

„Наша країна мусить бути сильна як для нас самих, так і для безпеки цілого світу. Вона може заплатити кошти такої сили річними ратами" — міркують Алсопи. Коли цього не буде, то може статися таке, як сталося з німцями, що випродукували V-2 два роки пізніше ніж було пляноване, бо в Німеччині йшов спір за те, чи можна виробити таку ракету, як V-2, чи не можна. Показалося, що можна, але було вже запізно для Німеччини. Це припізнення врятувало Аліянтів, кажуть автори.

За обєднання української еміграції

Резолюції V-ої Конференції української преси на еміграції.

V-та Пресова Конференція з участю ліцензіятів і головних редакторів*) і представників від Союзу Укранських Журналістів, Національно-Демократичного Обєднання Українських Журналіїстів і Центрального Представництва Української Еміграції дня 10. і 11. ц. р. після живої дискусії устійнила:

1) Пресовий договір, закріплений актом з 17. березня ц. р. зобовязує всі українські часописи й надалі, не зважаючи на те, що після останньої Конференції його нарушили різні часописи. Тим не менше, зважаючи на сучасне напружене становище у світі, ліцензіяти і редактори підтримують постанови попередніх Конференцій і зобовязуються й надалі їх триматись.

V-та Пресова Конференція українських часописів вважає, що Відділ Інформації ЦПУЕ, обдарований довірям української еміграційної преси, повинен посилити свою роботу на відтинку пресового договору.

2) Визнаючи, що пресове порозуміння може бути здійснене і переведене в життя вповні тільки тоді, коли буде досягнена згода політичних партій і обєднань, уважаємо за потрібне, щоб преса зробила окремий натиск на поновлення спроб у справі створення одного українського політичного центру, який репрезентував би нас закордоном. Робітники преси заявляють свою готовість створення такого центру підтримати всіми своїми силами.

Робітники преси заявляють, що вони змагатимуть через свої редакції до більшого внутрішнього замирення української еміграції, старанючись звертати увагу і скеровувати всі суспільно-політичні зусилля українців на чужині на фронт зовнішньої боротьби проти ворогів української самостійности.

3) В обличчі приходу частин УПА на терен американської зони редактори зобовязуються до справ її висвітлення підходити поважно, вважаючи її збройною силою всього українського народу. Конференція взиває представників усіх часописів і журналістичних організацій виступити в обороні доброго імені УПА перед ворожими наклепами і намаганнями представити УПА як бандитські та агентурні фашистівські елементи.

4) Ліцензіяти і редактори, присутні на Конференції, заявляють що свободу преси й надалі уважають основою журналістичної праці.

5) Напередодні Зборів ЦПУЕ заявляємо, що ЦПУЕ повинно первірити недоліки у своїй робові і напружити всі сили, щоб посилити лад і порядок серед української еміграції, зокрема в низових її клітинах-таборах.

*) Присутні були представники таких часописів: „На Чужині", „Наше Життя", „Неділя", „Орлик", „Переселенець", „Пластув", „Пугу", „Українські Вісті", „Українська Трибуна", „Час"; редакції журналів „Громадянка" і „Проблеми" свою неприсутність оправдали.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Центральний Комітет Українських Організацій міста Елізабет, Н. Дж., $200; Іван Шалко з Дітройт, Міш., $15; Григорій Левуш з Елмайра, Н. Й., $5.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 9.

Відділ:	Жертва:
Alex Spiak, за 1946 і 1947	$ 4.00
Микола Маланяк	2.00
Володимир Дробот	2.00
Stephen Springer	2.00
Петро Заячківський	2.00
Теодор Трицза	2.00
А. Нагірний, передплатник	1.00
6 Андрій Вовк	2.00
6 Іван Максимців	2.00
13 Василь Футулуйчук	2.00
13 Розалія Розенбайгер	2.00
13 Василь Вовчук	2.00
18 Михайло Пастернак	2.00
21 Василь Захарчук	1.00
55 Stanley Demchuck	2.00
61 Антін Скубяк	3.00
69 Микола Сулима	2.00
83 Семен Чорномаз	2.00
87 Василь Максимик	2.00
94 Володимир Сковрон	3.00
94 Васько Дмитро	2.00
100 Іван Гомінюк	2.00
100 Андрій Цебак	2.00
100 Стефан Стечяк	2.00
100 Василь Андрусяк	2.00
102 Дмитро Шмагала	5.00
102 Петро Коваль	2.00
106 Михайло Васильців	2.00
106 Йосиф Коцовський	2.00
106 Harry Dackiw	2.00
106 Іван Макар	2.00
106 Григорій Дзявроник	2.00
106 Петро Біжик	2.00
106 Ольга Савків	2.00
106 Гері Співак	2.00
109 Петро Василик	2.00
115 Дрозда Михайло	2.00
127 Ілько Була	3.00
127 Павло Володка	5.00
127 Петро Судин	2.00
127 Юрій Давидко	2.00
127 George Krucko	2.00
130 Горішний Антін	3.00
130 Кинишевич Теодор	2.00
130 Коваль Михайло	2.00
130 Малец Петро	2.00
130 Ничка Василь	1.00
133 Антін Сурма	2.00
136 Roman Buney	3.00
143 Юрко Кольба	2.00
159 Анна Шеремета	2.00
168 Григорій Бабин	2.00
183 Степан Лопяницький	2.00

Відділ:	Жертва:
192 Іван Ґула	3.00
204 Казимир Іванків	2.00
217 Василь Пригода	2.00
217 Іван Луцишин	2.00
217 Григорій Булавинець	2.00
217 Петро Паснак	2.00
217 Михайло Климців	2.00
217 Андрій Іванів	2.00
217 Ігнат Кушлик	2.00
217 Матвій Плюта	2.00
217 Микита Васелишин	2.00
217 Андрій Задорецький	2.00
217 Володимир Чорненький	2.00
217 Іван Бойчук	2.00
217 Іван Тинга	2.00
217 Конст. Шевчук	2.00
217 Роман Пристай	2.00
217 Яцко Гривнак	2.00
217 Іван Деркач	2.00
217 Микола Луцишин	2.00
217 Стах Николайко	2.00
217 Семен Музичка	2.00
217 Йосафат Мікульський	1.00
221 Т. Курко	5.00
221 Тарас Шпікула	5.00
221 Павло Коринньовський	3.00
221 Тимко Кривовяз	2.00
221 Микола Водзянський	2.00
223 Іван Мельник	3.00
247 Петро Крацила	2.00
258 Василь Головецький	2.00
259 Григорій Горінь	2.00
287 Михайло Бенцал	2.00
295 Гнат Лесняк	2.00
296 Іван Тимочко	2.00
296 Михайло Земледух	2.00
296 Михайло Бомбек	2.00
298 Василь Морозович	5.00
307 Іван Бабій	2.00
318 Іван Брощак	2.00
321 Михайло Куриляк	2.00
324 Микола Бурак	2.00
345 Петро Андрушак	5.00
345 Петро Качмар	3.00
355 Петро Занько	2.00
355 Іван Шаланський	1.00
355 Петро Рак	1.00
361 Mr. & Mrs. J. Meleta	2.00
364 Matiy Hopko	2.00
371 Іван Височанський	3.00
423 T. Silvesky	3.00
427 William Dragan	3.00
427 Philip Cybulak	3.00
427 Michael Pylypchuk	3.00
432 Володимир Гірняк	5.00

Дня 1-го листопада ц. р. по короткій недузі померла в лічниці Белвю в Ню Йорку

ЕВА СИДЛЯР

у 57-му році життя, дружина бувшого члена 204. відділу У. Н. Союзу Василя Сидляра.

Покійна Ева Сидляр походила з Глинян, пов. Перемишляни, Західна Україна, а приїхавши до Америки з дітьми по першій світовій війні до мужа, котрий від давна перебував в Америці, стала йому правою рукою в його власнім підприємстві, по при своєму домашньому заняттю й вихованню дітей. Покійна по втраті мужа працювала дальше в тому напрямку аж до її занедужання. Полишила зі жалем три доньки: Ольгу, Наталію і Марійку, трьох внуків: Стефку, Елен, Марійку й двох зятів Теодора Недошитка й Михайла Ґурського.

Тлінні останки Покійної спочивають у погребовому заведенню П. Яреми, а в середу, 5-го листопада ц. р., в год. 9-тій рано, будуть перевезені до укр. катол. церкви св. Юра, а по поминальному Богослуженню на цвинтар.

Ціла родина Покійної в глибокому смутку відпроваджує Свою Найдорожчу Маму на вічний спочинок. — В. Їй П.!

Д-р Роман Осінчук.

Нагорода Нобля за винаходи в медицині

Нема сумніву, що людський організм це найбільше складна лябораторія у світі, Ці всі хемічні переміни, яким улягають всякі речовини, що їх одержуємо з їжою, є складні тому, що наперед треба всякі речовини роздробити* і розложити на прості, а радше скажім підставові, які організм зможе зужиткувати для своїх цілей. Розуміється, ці речовини, які людське тіло потребує, поглощує слизівка кишок до нутра, другі непотрібні чи навіть шкідливі видалює зі сечею чи калом. Але й ці поглощені мусять іти ще до докладної лябораторії на перерібку. Одною з найбільше складних лябораторій в людському тілі це печінка. Півтора кілограмовий людський орган, печінка, це правдивий найбільше вчений хемік людського тіла. Туди скермовують кишки через брамну жилу майже всі поглощені речовини.І там ці прості хемічні речовини, цукри, товщі та амінокислоти починають щойно свій лябораторний процес. З них ця печінка з одного боку витворює людські білковини для будови зужитих частей людського тіла, а з другого деякі магазинує та відкладає на лиху годину, знов деякі розсилає кровю до різних інших органів, що спалюючи їх, обертають на енергію, завдяки якій може людина працювати і вдержувати своє тепло. Крім цього печінка діє не лише як орган для перерібки різних речовин. Вона теж діє як орган витворчий та видільночий. Ці всі хемічні процеси, які там відбуваються, переходять цілий цикл посередних перемін, що відбуваються завдяки присутности таких тіл, що в самому процесі беруть лише посередну участь, себто вони лише впливають на перебіг хемічних перемін з далека та приспішують його. Такі речовини називаються каталізаторами, а ці, що діють в людськім тілі, ензимами.

Студії над працею людського організму належать до найтрудніших наукових завдань. Бо цікаво знати не лише, які хемічні процеси там відбуваються, але ще цікавіше знати, як вони відбуваються, як цей ланцюх різних складних реакцій від початку до кінця виглядає та що на ці реакції впливає. Бо знаючи, це медицина може тоді у випадках потреби відповідні речовини підібрати та в станах недомоги організму йому помогти. Пізнавши знова такі процеси в хворобових станах, медицина може краще їм запобігти.

Тому не дивниця, що вчені входять у суть оцих деталів функцій людського тіла.

Тому не дивниця, що такі епохальні відкриття як інсуліна, що грає велику ролю у переміні цукру, адреналіна, що впливає на обіг крови,, діестаза, фосфорилази і прочі ензими належать до світлих сторінок медичного поступу.

Для заохочення подібних експериментів і студій в ділянці медицини й біохемії тому приблизно сто літ уфундував Нобель спеціяльні грошеві нагороди. Цьогорічну нагороду Нобля за відкриття в ділянці медицини розділено між подружжя д-р Карл і д-р Герті Корі, учених з університету в Вашингтоні та д-ра Бернардо Гуссей з університету в Буенос Айрес. Останній це добре відомий у світі аргентинський учений, який є директором і професором інституту біольогії й експериментальної медицини в Буенос Айрес та знаним спеціялістом цукрівниці. Досі він здобув багато нагород за свої наукові досвіди і є почесним доктором різних университетів у світі, таких, як Гарвард, Оксфорд, Париж та другі. Цим разом одержав половину нагороди Нобля за винахід одного з гормонів підмозгової залози (пітуітарі гленд). Доктори Корі, це молодші науковці, що в 1922 р. прибули сюди з Чех та знайшовши тут наукове середовище й відповідне наукове керівництво зуміли вибитись на передових дослідників і одержали в цьому році другу половину нагороди Нобля за винахід особливого ензиму (фосфорилязи), який дає почин переміни глікогену (людського крохмалю) на простий цукор, глюкозу, в людському тілі.

Збігом умовин це вже третє подружжя, яке одержало нагороду Нобля, найбільше признання за наукову працю в ділянці медицини. В 1903. році нагороду Нобля одержало подружжя Пієр і Марія Кюрі за винахід раду, в 1935 р., Фридрих і Ірина Жоліот (донька Марії Кюрі) а тепер Корі.

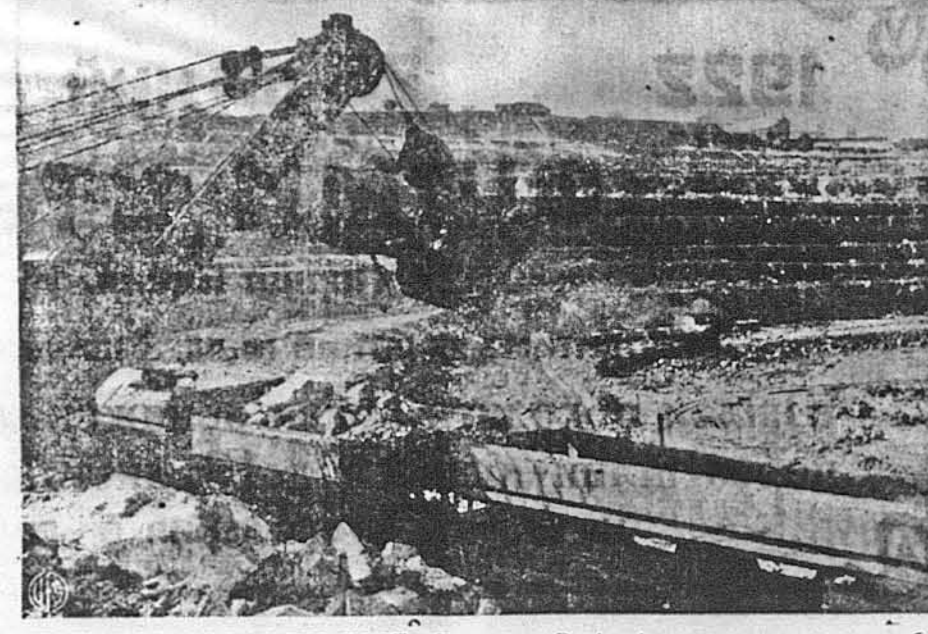
Цілий науковий світ гратулює сьогодні новим Ноблівцям за їх витривалу й успішну наукову роботу. Бо кожний науковий винахід це довгі підготочі студії та цілий ряд дослідів, які не кожного науковця за його життя ведуть до успішного великого винаходу, нагороджуваного Ноблем.

Не кожний науковий аспірант знаходить у свому житті відповідні умовини, матеріяльні ресурси та керівництво, під проводом якого мігби спинатись по наукових щаблях. Яке значення мають згадані чинники на оформлення вченого, цього найкращим доказом була Марія Кюрі, що як польська студентка з Варшави щасливо попала у добре середовище в Парижі та згадані нові ювіляти Корі, що як біженці з Чех зуміли піднайти собі умовини праці та добре наукове керівництво в університетах в Америці.

Особливо нам, українцям, незавидна доля ніколи не давала змоги створити свої власні наукові варстати. Людей до праці, витревалості, посвяти та здібності напевно не бракує нашим науковим адептам. Але цього замало для успішної наукової праці, коли нема відповідного середовища, тяглості і наукової традиції та доброго свого наукового проводу. Сьогодні живемо в тяжких часах, коли не лише успішно розвивати українську науку, але навіть вдержати свій давний науковий дорібок стає під знаком питання. А так хотілося б у майбутності сердечно погратулювати українському ювілятові Нобля!

По ваших ділах нас судитимуть ваші діти. Ви зробите велике і благородне діло, висилаючи негайно свою жертву на допомоговий фонд З.У.А.Д.Комітету.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ДАДУТЬ СОБІ РАДУ І БЕЗ РОСІЇ.—Тому, що Росія відмовилась вивозити азбест, дехто тим зажурився, але не в Канаді, де з цеї одної майни, що перед нами, можна черпати азбест ще яких 100 років. Тільки Канада, Росія і Африка мають азбест.

ЩО ПИШУТЬ?

„ДЛЯ НАС СМЕРТЬ НЕ СТРАШНА".

(З листа з табору в Карльсруге, у Німеччині, з 1. 9. 1947, до своняків у стейті Ню Джерзі.)

Нас знову перекинули в інший табір, тому, що в тамтому зробили переходову стацію для тих, що хочуть поїхати на роботу до копалень у Франції. Українці бояться їхати до Франції тому, щоб їх французи не віддали „руским".

На новому місці життя поволи наладнується. З часом буде краще. Маємо вже церкву, де на Успення Преч. Діви була велика відправа. Вона нагадувала нам наші богослуження, коли то на празник Успення йшли люди пішки три дні на відпуст до Тернополя.

Ми тут, терпимо, а з нас дехто посміховище робить. Як Гітлер бив жидів, то цілий світ справедливо здрігався, а як над нашим народом знущаються вороги, то мало хто цим цікавиться. Ще й від ніби наших людей зза океану дістаємо докори, чому ми на рідну землю не їдемо. Таким людям треба сказати, щоб вони покинули самі всі вигоди в Америці й Канаді і щоб подивилися власними очима на той „рай", який тепер в нашому краю.

Таку зміну серед наших людей за океаном зробила ворожа пропаганда. Їм усе одно, хто Україну буде мати; вони мають де мешкати і що зїсти, а ситий голодного не знає. Ми скажемо від себе, що до дому поїдемо тоді, коли нас покличе наша Рідна Мати. Тоді тим українцям за океаном, котрі нас не боронили, дамо належну відповідь. Для нас смерть не страшна, бо нас гине багато щодня. Ми не ті українці, що билися за межу, а опісля поле продали.

Від редакції: До листу долучена світлина таборової поліції. Односторі подібні до військових, а шапки — мазепинки.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

12,028 Гасюк Омеляна з Отинії (Товмач), Барановський Романа род. Лукавиці Долішної (Стрий) від Михалевич Івана.

12,029 Душара Франі з Кучора Великого (Буковина) від сестри замуж. Комаровська Ангелини.

12,030 Попадюк Дмитра та знайомих з с. Юсиптич (Стрий) від Попадюк Миколи.

12,031 Ярег Василя і Даня з с. Либохор (Турка) від Ярег Даня.

12,032 Барташук Володимира з с. Силищ (Кобринь) від Войтюк Гриші с. Якима з с. Мала Жабінка.

12,033 Смольчук Кирила від Бойко Василя с. Василя з с. Підлипці (Золочів).

12,034 До рідних та знайомих від Гричинський Петра з с. Петликівці (Бучач).

12,035 Тимошик Марії і Ковалева Зеньки від Тимошик Василя с. Павла з с. Висицко (Броди).

12,036 До рідних і знайомих Березюк (з дому Терещук) Розалії, Шиманська-Завойований Марії, Кухаревський Семка, Козловська-Кобак Катерини всі з с. Загіречко (Ходорів) від Терещук Миколи.

12,037 Баран з дому Чаплинська Софії пошукує її дочка Білого по матері Чаплинська-Біла Марія.

12,038 Язвінська-Лисенко Катерини тітки з с. Григорова (Станиславів) від Ванько Івана з с. Карова (Рава Руська).

12,039 Леуш Титона вуйка з с. Карова (Рава Руська) від Лис Сильвестра.

12,040 До рідних доньок Ґах Анастазії, Ґалети і Марії від матері Жила Н. род. з Горайця (Любачів).

12,041 Просить о афідевіт професор Лев Василь.

12,042 Мікус Антошки з с. Жухова (Лежанськ) від Мікус Петра.

12,043 Дзідзінський Олександра, Батвінська Магдалини з с. Суск від Дзідзінський Івана.

12,044 Максимів Павла з с. Стрилки (Бібрка) від Максимів Романа.

12,045 Лихва Степана з с. Викоти (Самбір) від Лихва Івана.

12,046 Рак Дмитра, Катерини і Анни з с. Дунаїв (Перемишляни) від Пачковська-Кіцила Софії.

12,047 До вуйка Хабаль від Павлик Івана.

12,048 До тети й вуйка Костомахів Олени і Миколи від Ватаманюк Івана.

12,049 До сестер Анастазії і Олени замужні за братів Куцій а теж до знайомих з Козови (Бережани) від Манацька Миляниї д. Василя просить о афідевіт.

12,050 До батька Фаталович Теодора з с. Камянка (Коросно) від Фаталович Анни.

12,051 До братів і сестер Коцюю Юліяна, Маньки, Степана, Тоньки і Осипа з с. Нетерпиці (Зборів), Сагайдак Марії і Анни, Литвин Ксені від Дужий Михайла з с. Славна.

12,052 До брата Волянський Степана с. Онуфрія з с. Лужок Горішних (Стрий) від Волянський Павла.

12,053 а) До тіток з дому Сосніцької Теклі і Гануськи (в Аргентині) проситься аргентинські часописи передрукувати, від Гуцал Григорія.

12,053 б) Дужа з дому Новаковська з с. Форостівка (Зборів) від Береза Ксені з дому Дужа.

12,053 в) Ментус Луки з с. Форостівки (Зборів) від Дужий Михайла.

12,053 г) До тітки з дому Сосніцька Варвари від Панас Юрка з с. Форостівки (Зборів).

12,054 До сестер і вуйка Золотухин Юлії з дому Межицька, Межицька Параскеві і Софії зам. Семенкович, Дабіж Григорія вуйка всі з с. Синява (Київ) від Межицький Федора.

По інформації писати до
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.
В запитах просимо конечно подавати групу і число.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" **безплатно**, хай вишле таке оголошення впрост до
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове** оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ПОШУКУВАННЯ

ДІРІҐЕНТ церковного і світського хору, співак і учитель музики, молодий (30), самотний скиталець у франц. зоні, цею дорогою пошукує праці в укр. громаді в Америці або в Канаді. (Походить із Поділля).

ДІРІҐЕНТ - співак і культ.-освітний працівник, у 40-их літах, жонатий але бездітний, тепер в амер. зоні в Німеччині, пошукує відповідного заняття в Америці або в Канаді. (Походить із Бережанщини).

Оба ці діріґенти мають великий досвід і готові до будьякої праці. Близші відомості про них подасть М. О. Гайворонський. Просимо звертатися на адресу:
M. O. HAYVORONSKY
66-20 — 108 St., Forest Hills, N. Y.

ШУКАЮ КОГО НЕБУДЬ з села Скоморох, повіт Бучач, що живе в Америці і виїхав до Америки ще перед 1913 роком. Пишіть на таку мою адресу:
FESKIW DMYTRO, No. 4145,
S. F. P. 80 Co., Camp 48,
Kapuskasing, Ont.
Canada.

УКРАЇНЦІ МІСТА НЮ ЙОРКУ!
с. ТРІСКА ЙОСИФ зі Сокаля (Галичина, Зах. Україна) пошукує **КАТЕРИНУ і МАРІЮ ХОМИЦЬКИХ** зі Сокаля. Адрес:
Rev. JOSEPH TRISKA bei HRABEC
Stetthaimerstr. 19, Ukr. Lager 2,
Landshut (Bay.) Germany, USA Zone.

КАТЕРИНА БІЛИК із Холоєва (Галичина, коло Львова) пошукує **РОМАНА і КАТЕРИНУ БІЛИК,** які жили в **Клінтоні** в Півн. Америці. **Адрес: той самий, що вище.**

ПЕТРО ОСТАШ,
син Онуфрія і Марії, зі села Стежниця, повіт Сянік, пошта Балигород, Галичина, пошукує
РІДНИХ та ЗНАЙОМИХ.
Зголошення слати на адресу:
UKRAINIAN SERVICE,
Munich,
Rosenheimestr. 46a
U. S. A. Zone, Germany

ТАРАС БУЛЬБА-БОРОВЕЦЬ
пошукує свого брата
ЛАЗАРА БОРОВЦЯ
зі Сарненщини на Волині. Писати на адресу:
КАЛИНА ЛИСЮК,
New Ukraine, (New Market), N. J.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 22. жовтня 1947 р. помер у 73. році життя
МИХАЙЛО МЕЛЬНИК,
член Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213 У. Н. Союзу в Байон, Н. Дж.

Покійний походив з села Шоломея, повіт Бібрка, Західна Україна. Полишив у смутку жену Анастазію, 6 дочок: Анну, Катерину, Зофію, Марію, Розалію і Гелен та 2 сини: Йосифа і Івана.

Похорон відбувся 25. жовтня з української прав. церкви св. Софії в Байон, Н. Дж. — В. Й. П.!
Секретар.

Дня 16. жовтня 1947 р. помер у 67. році життя
МИКОЛА ГРИЦАК,
довголітний член Бр. св. Йосафата, від. 217 У. Н. Союзу в Рачестер, Н. Й.

Покійний походив з села Липиця горішна, пов. Рогатин, Західна Україна. Полишив у смутку жену Ксеню, дочку Катерину, синів Йосифа і Михайла, братів Михайла в Рачестер та Тимка і Стефана в старім краю. До У. Н. Союзу вступив 1918 року.

Похорон відбувся в понеділок, 20. жовтня, в гр.-катол. церкви св. Йосафата при участи родини, знайомих і здвизі членів. — В. Й. П.!
А. Іванів, секр.

ТАРЗАН, ч. 1721. І що він побачив?

З вдячности, що хоч один з них найшов своїх рідних, пан джунглів поніс Кімбу назад до малпячого села.

Міжтим ці, яких він шукав, гнали в сторону ріки...

...а за ними гнало зловіще племя.

Коли Молат, який був на переді, дійшов до берегу ріки, він затримався з дива.